Гæдиаты Секъа - хæдахуыр фыссæг

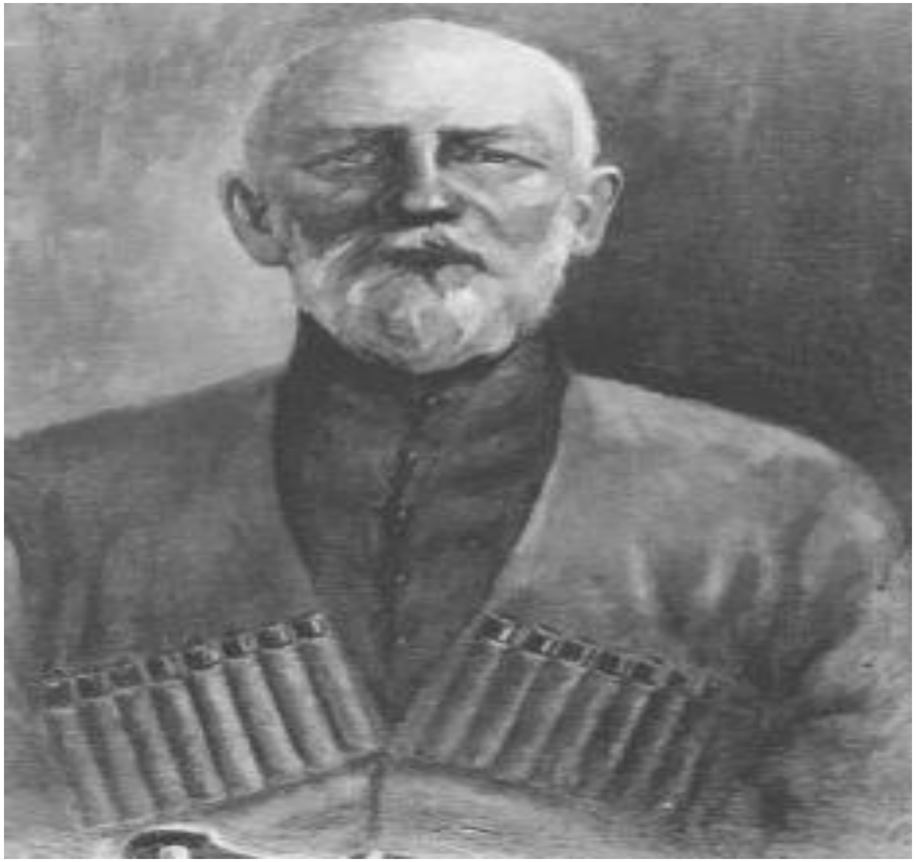

1855-1915

Хъуды ком

Арагуийы дон

Йæ уацмыстæ:

Секъайы псевдоним- «ФÆСХОХАГ»

Æмбырдгонд: «Ирон фыййау» мыхуыры рацыд 1905 азы.

Уыдис дзы 25 æмдзæвгæйы æмæ 22 басняйы.

Йæ радзырдтæ, æмдзæвгæтæ, уацтæ мыхуыры цыдысты газеттæ æмæ журналты («Ирон газет», «Зонд», «Хуры тын», «Чырыстон цард»).

Цардагур рахау- бахау кодта:

Даргъ-Къох-1882-1885 азты

Джызæл-1886-1908 азты

Саниба-1908-1910 азты

Тæхуды Ирыстоны сæрмæ
Куы фенин æз хурæн йæ тынтæ,
Гъе, искеуы мæгуыр лæджы царды
Куы фенин æцæгдæр мæ фынтæ.
Секъа.

- ***«Къоста æмæ Секъа иумæ сты Ирыстоны уалдзæг».***
- ***Абайты Васо***.
- ***Йæ чызг Верæйы мысинæгтæ:***
- «Секъайæн уыди æхсæз лæппуйы (Захар, Петр, Цомахъ, Алыксандр, Никъала, Афон)æмæ иу чызг –æз. Уал бинойнаджы æнцон дарæн кæм уыдысты! Бирæ тухитæ , бирæ фыдæбæттæ æвзæрстой мæ мад æмæ мæ фыд. Ганисæй куы ралыгъдысты. уæд фыццаг æрцардысты Даргъ-Къохы. Секъайæн голлагæй
- хæлаф æмæ хæдон уыд. Иу дуканигæсы кæсын æмæ фыссынæ сахуыр кодта, æмæ йын уый цалдæр адылийы хъуымац радта. Нæ мад ын дзы хæлаф æмæ хæдон бахуыдта.
- Даргъ-Къохæй нæ бинонтæ фæстæмæ ралыгъдысты Джызæлмæ, уырдыгæй та-Санибамæ…»

Секъайы ингæн

Хуыцау æрхаста сауцъиу –балты цинæн
зæронд уæлмæрдтæм…Агурын дæ ингæн
æвидыц пыхсы: нæй йæ кой, йæ хъæр
ныллæг æрхаудис адæргæй мæ сæр.
Кæм уа уæдæ? Æви йæ рарди зинтæн?

Ныббар, Секъа, дæ фидиссаг бындарæн,
Ныббар, Секъа: дæ ингæн дын нæ арын.
Кæд мард дæн æз, кæд нал уынын цæстæй
ды та æгас дæ, кæд æмæ дын нæй
ингæн, Секъа…Ныббар, поэт,ныббар мын…

Хъодзаты Æхсар

Секъа

Цы у мæ цард? –Уыд Арвыком мæ фæндаг,
Мæ бæллицты уæрæх арвыл цыдтæн,
Фæлæ мæ цард мæ рæстæджы хуызæн,
Дайранау уыд уынгæг æмæ æрхæндæг.
Мæ дуг хæцыд мæ хъæлæсыл мæнæн,
Уæддæр мæ хъуыды сыгъд æмæ уырыд.
Мæ дзырд сымахæн дзуары хъæд-æгæнд.
Нæ уыд зæххыл мæ уаз фæндтæн фæрæз.
Ǣлгъыстау тахт дысæрон маргъ мæ сæрты,
Уыди мæ уæлæ сауджыны пæлæз,
Мæ риуы сыгъд Амыраны зынг зæрдæ,
Хæссын уæм ныр фæнычы нуæрстæй æз,
Нæртон зонды алæмæты цæхæртæ.

Джыккайты Шамил.